

СТАНОВИЩЕ

за академичните дейности и научните трудове
на гл. ас. д-р Анна Ангелова Маринова,
представени за участие в конкурс за заемане на академична длъжност
„доцент”
в професионално направление **2.4. Религия и теология**
по научната специалност **Библеистика – библейско богословие**
за нуждите на СУ „Св. Кл. Охридски“
от проф. д-р Валентин Канавров

Настоящото становище е изготвено въз основа на документи, постъпили по доцентски конкурс, обявен от СУ „Св. Кл. Охридски“ в ДВ, бр.7 от 24.01.2014 г. Представените документи съответстват на изискванията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и правилниците на СУ. Процедурата по конкурса е изцяло и коректно спазена. На първото заседание на научното жури изразих съгласие и бях избран за становищар по конкурса. Със задоволство отбелязвам стриктно, изчерпателно и прегледно подредената документация.

Гл. ас. д-р Анна Ангелова Маринова е **единствен кандидат** в конкурса.

За участие в конкурса д-р Маринова представя списък на публикации, съдържащ **19** заглавия, в т.ч. **1** отпечатана монография (2014 г.), и **18** статии. Комисията за допускане на кандидати до конкурса отхвърля за рецензиране публикациите под №№ 6, 9 и 11 от приложения списък за участие в конкурса, защото не са съобразени с изискванията на Закона и Правилника на СУ за заемане на академични длъжности. Това е отразено в протокола от първото заседание на Научното жури от 07.04.2014 г. Следователно заглавията се редуцират до **16**, респ. статиите за рецензиране се свеждат до **15**. Всички заглавия са строго по научната специалност на конкурса. Те не повтарят публикациите по защитата на докторската дисертация. Публикациите на д-р Маринова са двукратно повече от заглавията, с които тя участва в доцентския конкурс.

Академичното CV на д-р Маринова включва: завършена специалност *Теология* в СУ през 1996 г.; завършена магистратура по теология в СУ през 1998 г. с магистърска теза *Книга на св. прор. Захария (исагогически анализ, месиански аспект)*. През 2010 г. защита на докторат по теология на тема *Сърцето като център на рационален, емоционален и духовен живот в Стария завет*. От 2004 г. е последователно ас., ст.ас. и гл.ас. по библеистика в Богословския факултет на СУ. От 2011 г. чете лекции по *Библейско богословие* в бакалавърска ОКС. В магистърската ОКС чете лекции по дисциплината *Сърцето в Стария Завет*. Има множество специализации в Католическия институт за източна Европа в Регенсбург и Старокатолико-Евангелския факултет на Университет-Берн. Била е гост-преподавател в Университет-Йена по Програма *Еразъм*. Участвала е в научни проекти. Участвала е с доклади на множество конгреси и симпозиуми. Има редакторска дейност.

Монографията *Прояви на човешката греховност до потопа (Библейско-богословско изследване с тълкуване на Бит. 3 гл.; Бит. 4:1-16; Бит. 6:1-4 и паралели)* е класическо научно изследване с ясно формулиран предмет, изследователска област, теоретични ограничения, концептуални задачи и рефлектирана методология. Специално подчертавам това, защото напоследък строгостта на научното изследване не е авторски приоритет. Непременно трябва да се отбележат филологическата, етимологическата и исагогическата анализи, които способстват не просто пълнотата на рефлексията, а завършеността на научното начинание. Основният принос на изследването е библейско-богословското изясняване на смисъла на греха в старозаветните текстове, описващи епохата до потопа, и проявите на този смисъл в другите текстове от Свещеното писание на Стария Завет. Разбира се, важна е и позицията на Маринова относно победата над греха и спасението чрез съпричастие към Христа. Авторката специално анализира разликите в интерпретациите на *Битие 3 глава* в юдаизма и християнството, които в херменевтичен ракурс отварят пространства не само за провеждане на компаративистика, не само за набелязване на интерпретаторски посоки, но и за формиране на културни традиции. Същинският въпрос е как злото се

мултиплицира, как грехът на прародителите се разпростира не само върху цялото човечество, а и върху цялото творение (с.14, 181). За да изясни по-цялостно проблема д-р Маринова изследва и други старозаветни текстове извън книга *Битие*, които са в пряка връзка с него. Разглежда и релевантни текстове от Кумранските ръкописи и Свещеното писание на Новия Завет. Заключение е, че нарушаването на Божията заповед води до тотално разрастване и тотално разпростиране на греха, като първата стъпка на това разрастване и разпростиране е братоубийството, разглеждано и като престъпление с противоестествен и екстреман антиморален характер. Монографията на д-р Маринова има теоретична стойност по отношение на старозаветната амартология, която в по-цялостен библейски контекст се свързва със сотериологията, а оттам и с христологията. Зад тези по-мощабни резултати не бива да се пропускат редица по-частни постижения на изследването. Имам предвид сравненията на библейския разказ за греха с някои текстове от Изтока, анализата на някои митологични идеи и тяхното сравняване с тематично сходни библейски идеи, авторските преводи на Маринова от арамейски и старогръцки. Интерес представляват и приложенията към монографията.

Становището не предполага детайлна анализа на представените статии. Затова обобщено ще посоча конкретните изследвания на различни старозаветни текстове и идеи, фокуса върху творческата сила на Словото, тълкуванията на Левиатана, анализата на някои кумрански ръкописи, лансирането и утвърждаването на диалога между религиите.

Д-р Маринова описва приносите на своите изследвания не тезисно, а експликативно за всяка публикация поотделно. Посочените приноси са реални.

Нямам принципни несъгласия с постановките в монографията и другите научни разработки на д-р Маринова.

Към материалите по конкурса е приложена официална справка от Университетската библиотека на СУ за цитиранията на съчиненията на д-р Маринова. Отбелязани са 6 цитирания и 13 индексирани публикации.

Към д-р Маринова имам следните два въпроса. Многобройни са старозаветните наслоения, символики и типологии, които са достигнали и проникнали в днешния живот. Ние често не си даваме сметка за тях. Как може обаче да се тълкува старозаветния смисъл на греха през безспорно новата, но все пак твърдо и устойчиво парадигмализирана представа за свободата на човека, разбрана като дар Божи за него? Може ли свободата да се интерпретира като неизбежност и даже необходимост на греха?

Нямам съвместни публикации с кандидата.

Заключение: като имам предвид безспорните научни качества на специализираната монография и приложените статии и като отчитам другата академична дейност на кандидатката, давам своята категорична положителна оценка и убедено препоръчам на Научното жури да предложи на Факултетния съвет на Богословския факултет на СУ да избере **гл. ас. д-р Анна Ангелова Маринова** на академичната длъжност „доцент” в професионално направление **2.4. Религия и теология** по научната специалност ***Библеистика – библейско богословие***.

21. 05. 2014 г.

Св. Св. Константин и Елена

(проф. д-р Валентин Канавров)